

CONCLUSIES

Betreft: Conclusies van de 62e zitting van de EER-Raad (Brussel, 27 mei 2026)

1. De 62e zitting van de Raad van de Europese Economische Ruimte vond op 27 mei 2026 plaats in Brussel en werd voorgezeten door Michael Damianos, minister van Energie, Handel en Industrie van Cyprus, die het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie vertegenwoordigde. De zitting werd bijgewoond door Espen Barth Eide, minister van Buitenlandse Zaken van Noorwegen; Sabine Monauni, minister van Buitenlandse Zaken, Milieu en Cultuur van Liechtenstein; en Martin Eyjólfsson, permanent staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van IJsland, en door vertegenwoordigers van de Europese Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden.
De leden van de EER-Raad bespraken de algemene werking van de EER-overeenkomst en hielden een oriënterend debat over het waarborgen van concurrentievermogen en groene groei op de interne markt.
2. De EER-Raad onderstreepte het voortdurende en toenemende belang van de EER-overeenkomst als de grondslag voor de betrekkingen tussen de EU en de EER-EVA-staten. De overeenkomst versterkt de gedeelde waarden en beginselen van democratie, de gehechtheid aan een op regels gebaseerde internationale orde, individuele vrijheden, de rechtsstaat en de grondrechten.

3. Voortbouwend op deze gedeelde waarden en beginselen benadrukte de EER-Raad dat de handhaving van de op regels gebaseerde internationale orde ook een eensgezind antwoord op mondiale veiligheidsuitdagingen vereist.
De leden van de EER-Raad herhaalden hun onwrikbare steun voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen. Zij zullen blijven bijdragen aan vredesinspanningen, met name via de coalitie van bereidwilligen en in samenwerking met de Verenigde Staten, en in coördinatie met gelijkgestemde partners en bondgenoten alomvattende politieke, financiële, economische, humanitaire, militaire en diplomatieke steun blijven verlenen aan Oekraïne en zijn bevolking, onder meer door hun mondiale outreach te intensiveren. Zij spraken ook hun steun uit voor een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede, gebaseerd op het Handvest van de Verenigde Naties en het internationaal recht.
4. De EER-Raad was ingenomen met de politieke dialoog op ministerieel niveau tussen de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de ministers van Buitenlandse Zaken van IJsland, Liechtenstein en Noorwegen, waarbij de deelnemers informeel van gedachten wisselden over actuele kwesties van wederzijds belang op het gebied van buitenlands beleid. Hij onderstreepte dat het belangrijk is ambtenaren uit de EER-EVA-staten te blijven uitnodigen voor politieke dialogen die samen met werkgroepen van de Raad van de EU worden gehouden.
5. De EER-Raad onderstreepte dat het in een tijd van geopolitieke onzekerheid cruciaal is de veiligheid, de veerkracht, de strategische autonomie en het concurrentievermogen van alle 30 tot de interne markt behorende staten te vergroten en tastbare resultaten te boeken voor Europese burgers en bedrijven. Hij onderstreepte het belang van een sterke, goed functionerende interne markt, gebaseerd op de vier vrijheden en gelijke en eerlijke concurrentievoorwaarden voor bedrijven, die schadelijke praktijken voorkomt en de voorwaarden voor economische groei en nieuwe banen in de hele EER bevordert.
6. De EER-Raad onderstreepte dat de EU en de EER-EVA-staten beiden belang hebben bij het behoud van de integriteit van de interne markt en van een gelijk speelveld naarmate nieuwe beleidsmaatregelen en initiatieven evolueren om het hoofd te bieden aan de huidige geopolitieke uitdagingen.

7. De EER-Raad onderstreepte de aanzienlijke voordelen van de interne markt en het belang van nauwe samenwerking tussen de EU en de EER-EVA-staten, en erkende in dit verband de positieve, waardevolle bijdrage van de EER-EVA-staten aan het besluitvormingsproces van voor de EER relevante wetgeving en programma's. Hij benadrukte dat deze bijdrage ons wederzijds belang bij transparant en goed voorbereid beleid ondersteunt. De EER-Raad onderstreepte verder dat het belangrijk is de EER-EVA-ministers uit te nodigen voor de desbetreffende informele ministeriële bijeenkomsten en conferenties. Hij sprak zijn waardering uit voor het Cypriotische voorzitterschap en de aantredende voorzitterschappen voor de voortzetting van deze praktijk.
8. De EER-Raad onderkende de aanhoudende uitdagingen in de internationale handel in een tijd waarin mondiale toeleveringsketens onder druk staan, bevestigde zijn engagement voor open, eerlijke en duurzame handel en onderstreepte het belang van een op regels gebaseerd handelssysteem. De leden van de EER-Raad kwamen overeen nauw samen te werken om zinvolle resultaten te boeken bij de follow-up van de resultaten van de 14e Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (MC14), die in maart in Kameroen is gehouden.
9. De EER-Raad onderkende dat de lopende werkzaamheden ter vermindering van het aantal nog in de EER-overeenkomst op te nemen EU-handelingen moeten worden voortgezet om de rechtszekerheid en de homogeniteit van de EER te waarborgen overeenkomstig artikel 102 van de EER-overeenkomst. Tegelijkertijd nam hij er nota van dat de achterstand groot blijft en benadrukte hij dat de inspanningen moeten worden opgevoerd en dat nauw moet worden samengewerkt om reeds lang openstaande dossiers snel op te nemen teneinde de rechtszekerheid en homogeniteit in de EER te waarborgen en de goede werking van de interne markt te verzekeren. De EER-Raad onderstreepte daarnaast dat het acquis tijdig in de nationale rechtsstelsels moet worden omgezet.

10. De EER-Raad onderstreepte dat het belangrijk is dat de EU en de EER-EVA-staten nauw samenwerken om de economische veiligheid en veerkracht te versterken. De EER-Raad is zich ervan bewust dat de EER-overeenkomst geen beleid inzake buitenlandse handel en douane omvat, maar is ingenomen met de voortgezette besprekingen over nauwe samenwerking op beleidsterreinen die buiten het toepassingsgebied van de EER-overeenkomst vallen, onder meer over de beste aanpak van dergelijke aangelegenheden om het concurrentievermogen te waarborgen en de integriteit van de interne markt te vrijwaren.
11. Om het concurrentievermogen van de interne markt te versterken, benadrukte de EER-Raad dat een gunstig ondernemingsklimaat voor kmo's en innovatie moet worden geschapen en de strategische afhankelijkheid in gevoelige sectoren moet worden verminderd. Hij was ingenomen met de inspanningen om de regels te vereenvoudigen en de administratieve lasten te verminderen via de omnibusvoorstellen, zonder afbreuk te doen aan de voorspelbaarheid, beleidsdoelstellingen, hoge normen of de integriteit van de interne markt, alsook met de ambities van de Clean Industrial Deal om de decarbonisatie tot een aanjager van groei voor de Europese industrie te maken. Tevens is de EER-Raad ingenomen met de oproepen tot verdere ambitieuze omnibus- en vereenvoudigingsinitiatieven.
12. De EER-Raad benadrukte hoe belangrijk het is dat de EU en de EER-EVA-staten nauw blijven samenwerken om hun respectieve streefcijfers op het gebied van klimaat en biodiversiteit te verwezenlijken en de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs en het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal te behalen.
13. De EER-Raad onderkende het cruciale belang van een veilige, betrouwbare, betaalbare, duurzame en koolstofarme energievoorziening en de verdediging van de Europese energie-infrastructuur tegen hybride en andere dreigingen. Hij onderstreepte dat een alomvattende strategie voor decarbonisatie en concurrentievermogen de industrie voorspelbaarheid moet bieden en ernaar moet streven bedrijven binnen Europa aan te trekken, op te schalen en te behouden. De EER-Raad benadrukte ook dat het noodzakelijk is binnen de EER optimaal gebruik te maken van het aanmerkelijke potentieel van koolstofarme energiebronnen die veilig en duurzaam zijn, in het bijzonder door de marktintegratie en de voortdurende grensoverschrijdende samenwerking te verdiepen en aldus bij te dragen aan de algemene doelstelling om de capaciteit voor hernieuwbare energie te verdrievoudigen en Europa's voorzieningszekerheid te versterken.

14. De EER-Raad onderstreepte de sleutelrol van koolstofbeprijzing in de transitie naar schone energie en de voortdurende samenwerking tussen de EU en de EER-EVA-staten bij de ontwikkeling van het EU-emissiehandelssysteem, en wees op de komende evaluatie van de luchtvaartconnectiviteit van eilanden, ultraperifere gebieden en afgelegen gebieden, met tevens aandacht voor concurrentievermogen en koolstoflekkage, alsook voor de milieu- en klimaateffecten. Hij toonde zich zeer tevreden met de lopende werkzaamheden om de EER-EVA-staten op te nemen in het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie en de in het Fit for 55-pakket opgenomen doelstellingen en handelingen inzake de transitie naar schone energie in de vervoersector.
15. De EER-Raad nam nota van het pakket militaire mobiliteit en onderstreepte het belang van nauwe samenwerking met betrekking tot aspecten van het pakket die betrekking hebben op de EER-EVA-staten en de EER-overeenkomst.
16. De EER-Raad wees op het belang van een concurrerende, eerlijke en veerkrachtige digitale transformatie en van de versterking van Europa's positie op het gebied van strategische digitale technologieën. Hij benadrukte dat het waarborgen van de vrijheid en pluriformiteit van de media, de redactionele onafhankelijkheid en de bescherming van journalisten van fundamenteel belang zijn voor een goed functionerende democratische samenleving in het digitale tijdperk. De EER-Raad onderstreepte het belang van de aanstaande opname van de digitaaldienstenverordening en de digitale marktenverordening in de EER-overeenkomst. De EER-Raad wees er tevens op dat het belangrijk is de cyberbeveiliging te versterken en de coördinatie te intensiveren teneinde mensen, instellingen en kritieke infrastructuur te beschermen tegen hybride dreigingen.
17. De EER-Raad onderkent de potentiële economische, ecologische en maatschappelijke voordelen van artificiële intelligentie (AI) en onderstreept dat het belangrijk is de AI-verordening over te nemen en doeltreffend en coherent uit te voeren, terwijl tegelijkertijd Europa's volledige AI-potentieel wordt ontsloten conform initiatieven zoals de AI-toepassingsstrategie, het Actieplan voor het AI-continent en de strategie voor de Europese data-unie. In deze context beklemtoont de EER-Raad dat het noodzakelijk is een innovatievriendelijke omgeving te bevorderen, toegang tot hoogwaardige gegevens en computingcapaciteit te waarborgen, en Europa's AI-ecosysteem te versterken teneinde het concurrentievermogen en de veerkracht te vergroten.

18. De EER-Raad onderstreepte het belang van de sociale dimensie in de EER-overeenkomst, onder meer met betrekking tot kwesties in verband met arbeidsrecht, gezondheid en veiligheid op het werk en gendergelijkheid.
Hij was ingenomen met de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, een kader dat gericht is op een inclusiever, veerkrachtiger en concurrerender Europa. De EER-Raad onderkende tevens het belang van nauwere samenwerking op gezondheidsgebied. In deze context onderstreepte de EER-Raad dat het, ten behoeve van patiënten en gezondheidszorgstelsels, belangrijk is innovatie te bevorderen in de sectoren gezondheidszorg en biowetenschappen. De EER-Raad gaf aan uit te zien naar de uitvoering van de EU-geneesmiddelenwetgeving en de Europese ruimte voor gezondheidsgegevens, alsook naar nauwere samenwerking inzake paraatheid en respons op gezondheidsgebied.
19. De EER-Raad riep, zonder vooruit te lopen op de lopende onderhandelingen op EU-niveau over het meerjarig financieel kader, op tot een permanente dialoog over de voorbereidingen voor EU-programma's voor de volgende financiële periode (2028-2034), teneinde ervoor te zorgen dat nieuwe programmaverordeningen vroegtijdig in de EER-overeenkomst worden opgenomen, rekening houdend met het recht op deelname van de EER-EVA-staten conform de EER-overeenkomst.
20. De EER-Raad herinnerde eraan dat de EER-overeenkomst voorziet in deelname aan de interne markt en herinnerde er in dit verband ook aan dat de EER-EVA-staten bijdragen aan de vermindering van de sociale en economische verschillen binnen de EER via de financiële mechanismen van de EER en Noorwegen ten voordele van de overeenkomstsluitende partijen, met als doel de bevordering van een gestadige en evenwichtige versterking van de handel en de economische betrekkingen tussen alle overeenkomstsluitende partijen bij de EER-overeenkomst overeenkomstig artikel 115 van de EER-overeenkomst. De EER-Raad toonde zich tevreden met de sluiting van de bilaterale memoranda van overeenstemming en programmaovereenkomsten tussen de EER-EVA-staten en de meeste begunstigde staten teneinde een duidelijk kader en tijdschema vast te stellen voor een doeltreffende en tijdige uitvoering van de fondsen. De EER-Raad gaf aan ernaar uit te zien zo spoedig mogelijk met alle begunstigde staten bilaterale memoranda van overeenstemming te sluiten.

21. De EER-Raad benadrukte dat de overeenkomstsluitende partijen, in het licht van artikel 10 van Protocol nr. 38 quinquies, zullen onderzoeken of het nodig is de economische en sociale ongelijkheden binnen de EER aan te pakken en op basis van de beoordeling ruim vóór de beëindiging van de financiële mechanismen 2021-2028 toekomstige onderhandelingen over de volgende financiële mechanismen zullen opstarten, teneinde lacunes in de uitvoering te voorkomen en een efficiënte en doeltreffende programmering van het toekomstige financieringsperspectief mogelijk te maken.
22. De leden van de EER-Raad onderstreepten het grote belang van een constructieve en inclusieve samenwerking op visserijgebied, die evenwichtig moet zijn en beide partijen ten goede moet komen, met name wat betreft het duurzame beheer van bestanden van gemeenschappelijk belang in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan. Zij onderkenden dat het belangrijk is te blijven werken aan een oplossing voor gedeelde onopgeloste kwesties in verband met het visserijbeleid en erkenden tegelijkertijd het belang van bilaterale dialogen op het gebied van visserijbeheer. Daarnaast onderstreepten de leden dat er maatregelen nodig zijn tegen illegale en niet-duurzame visserij in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan.
23. De leden van de EER-Raad betreurden de ernstige achteruitgang van het makreelbestand in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan en waren zich ervan bewust dat het belangrijk is tussen alle kuststaten tijdig tot een alomvattende en eerlijke verdelingsovereenkomst te komen.
24. De EER-Raad bevestigde de verbintenissen in Protocol nr. 9 bij de EER-overeenkomst betreffende de handel in vis en andere producten van de zee.
25. De EER-Raad herinnerde aan de toezegging van de overeenkomstsluitende partijen overeenkomstig artikel 19 van de EER-overeenkomst en riep de partijen op de dialoog voort te zetten met het oog op een herziening van de voorwaarden voor de handel in landbouwproducten, teneinde in het kader van hun respectieve landbouwbeleid tot geleidelijke liberalisering te komen. De EER-Raad moedigde de overeenkomstsluitende partijen aan om in het kader van artikel 2, lid 2, en artikel 6 van Protocol nr. 3 bij de EER-overeenkomst een nieuwe evaluatie uit te voeren van de handelsregeling voor verwerkte landbouwproducten, teneinde de handel in deze producten verder te bevorderen.